

Köszönjük a hosszú évek kitartását!

Makky József

A mióta 45 évvel ezelőtt, kisiskolás koromban megjelent az első cikkem a Jóbarát című gyereklapban, az utóbbi négy évtizedben sok jegyzetet, tudósítást, interjút, riportot, beszámolót írtam különböző lapoknak. De egyik sem jött össze olyan nehezen és nyögve nyelősen, mint a mostani írás, amiben az idén 33 esztendő Erdélyi Napló nyomtatott változatát kell búcsúztatnom. Olyan ez, mintha temetésen lenne az ember, hiszen az 1989-es rendszerváltás után az első között megjelent „új idők, új dalait” idéző kiadvány rövid életű napilap-pályafutását követően az erdélyi magyar sajtó meghatározó hetilapjává vált. Amely az elmúlt 33 esztendő romániai magyar közéletét, a politika változásait és az ezzel járó lapkiadási nehézségeket tükrözte.

E „krisztusi kort” megért kiadvány megszűnése – a lapcsoportban megjelenő Krónika és Székelyhon napilapokhoz hasonlóan – a médiacsoportban dolgozók számára is talány. Lapjaink már korábban is átéltek nehéz időkötés és tulajdonosváltásokat, de egy-egy újabb nadrágszj-összehúzással mindig sikerült továbbvinni a lapkiadást.

Úgy tűnik, idén ősszel minden gond és baj összeadódott. Az ukrain háború tengernyi negatív hatása ott áll a több mint duplájára emelkedett újságpapír mögött is. Ekkora árborbanást a nagy példányszámú lapoknak is nagyon nehéz kigazdálkodni, nemhogy az ezer sebből vérző erdélyi magyar sajtó megbirkózzon vele. Ez volt az a

pillanat, amikor a magyarországi tulajdonosok úgy gondolták, a nyomtatott lapok kiadását le kell állítani. További finanszírozás híján az erdélyi kiadónak nem volt választása. Megszületett a fájdalmas döntés, amely nemcsak a nyomtatott lapok végét jelenti, hanem ezzel sok kolléga munkahelye is megszűnt.

Ahogy lenni szokott, nem mindenkit érintett lesújtóan a hír. Aki annak drukkol, hogy Erdélyben és a Kárpát-medencében minél kevesebb legyen a magyar nyelvű lap, az elégtétellel vette tudomásul, hogy a „hét gazdag esztendő” után a magyar kormány „saját táborán” spórol azzal, hogy a határon túli támogatások lefaragásával sajtótámogatásra is jóval kevesebb pénz jut. Aki kárörvend, az fel sem fogja, hogy Erdélyben a

Aki kárörvend, az fel sem fogja, hogy Erdélyben a magyar nyelvű kiadványok hozzánk hasonló cipőben járnak, legtöbbször anyagi gondokkal küszködnek.

magyar nyelvű kiadványok hozzánk hasonló cipőben járnak. Legtöbbször anyagi gondokkal küszködnek: nehezen fizetik a nyomdászmlákat, és kicsik a fizetések még akkor is, ha a lap kiadását kivételes esetekben helyi önkormányzati intézmény finanszírozza. Ma már nem az a kérdés, hogy a Krónika, a Székelyhon, illetve a két napilap mellékleteként megjelent Erdélyi Napló miért szűnt meg ilyen hirtelen, hanem a többi nyomtatott erdélyi magyar lap mikor jut a mi sorsunkra? Piaci körülmények között ugyanis már nemcsak romániai magyar, hanem a román nyelvű nyomtatott lapokat sem lehet nyereségesen, önfenntartóan kiadni. Valamennyi lap addig él, amíg különböző külső forrásokból elő tudja teremteni a fenntartáshoz szükséges pénzt.

Az asszimiláció ellenszere

Serjén Zoltán miniszterelnök-helyettes az újraválasztott nemzetpolitikáról

Makky József

A nemzetpolitikai kérdések megbeszélésén a magyar kormány miniszterelnök-helyettese, Serjén Zoltán az újraválasztott nemzetpolitika alapjairól beszélt. A miniszterelnök-helyettes beszámolt a kormányzat nemzetpolitikai céljairól, és kiemelte, hogy a magyar kormányzat célja, hogy a magyar nyelvű sajtó a jövőben is erős legyen, és hozzájáruljon a magyar nyelvű kultúra megőrzéséhez és terjesztéséhez.

Közös olvasó...
Szerzői jogok...
Közéleti katalógus...
Magyarországi...
Toró T. Tibor: jövő év derekára új párt születet

Az asszimiláció ellenszere...
A magyar nyelvű sajtó...
A magyar nyelvű sajtó...
A magyar nyelvű sajtó...
A magyar nyelvű sajtó...

Búcsú egy korszaktól

Nánó Csaba

Egy év kényszerű szünet után éppen tizenkét esztendővel ezelőtt indult ismét útjára az Erdélyi Napló. Mintha tegnap lett volna az alakuló gyűlése: egy szép őszi napon új reményekkel, de a régi hittel és erkölcsi tudattal vágtunk neki a lap szerkesztésének. Gondolatban akkor öt évet adtam magunknak. Úgy gondoltam, annyit még biztosan kibír a nyomtatott sajtó. Több mint kétszer annyit lett belőle, de az elkerülhetetlen mégis bekövetkezett. A miértekre többféle magyarázat létezik, de a tények mégiscsak szomorúak.

Az olvasási szokások gyökeres megváltozásával, a közösségi média és a megannyi (sokkal nagyobb profitot termelő) internetes portál megjelenésével világossá vált, hogy a nyomtatott sajtót lehetetlen fenntartani. Lassan kihalt az a generáció, amelyik még igényt tartott a média eme formájára. Akik szerették, ha kezükben megzörrent az újságpapír, és a reggeli kávé mellé elengedhetetlen kelléknek tekintették a nyomtatott lapot.

Nem is olyan régen még ritka volt az olyan erdélyi magyar család, amelyik ne járatta volna a helyi napilapot, és melléje még rendelték egy heti rendszerességgel megjelenő kiadványt, esetleg művészeti folyóiratot. Mindenki igénye és ízlése szerint fizethetett elő a különféle kiadványokra, hogy aztán a család apraja-nagya kézről kézre adja őket. Iskolás koromban állandó összetűzésbe kerültem édesanyjammal, mivel a leves kanalazása, a második elfogyasztása közben rendszerint a vizeskancsónak támasztott újságot olvastam. A (rossz) szokás apai ágon

Erdélyi Napló

2017. január 19. • XXXVII. évfolyam, 3. szám • 24 oldal • Ára 4 lej • Polgári hetilap

Kevesebb diák, kevesebb osztály

Körkép az erdélyi magyar közoktatásról: évről-évre csökken a diáklétszám

Gál Enikő képzőművész megalapította a hírdőző lánczemetek

A reformáció emlékére: a megújulás velünk kezdődik

Európai vita: nem az engedélyezett létegyver a veszélyes

Bányászok, ha járnak...

Egy erdélyi régióban a magyar gyereklétszám már nem spat éljen nagy mértékben, mint évekkel ezelőtt, hanem inkább stagnál

A romániai magyar közoktatásban mintegy tízezer gyerek kezdeheti el ősszel az elsőéves osztályt. Míg az elemi képzésben nincs lényeges gyereklétszám-csökkenés, a kilencévesbe iratkozók Erdély szerte kevesebb osztály körüli választhatnak. Csökken az elméleti osztályok száma, de nagyobb lesz a szaklektúrák és a szakiskola választók, annak ellenére, hogy több megyében is mélypontra van a szakoktatás iránti érdeklődés. Erdélyi körképünkben több szakembert kérdeztünk meg a magyar oktatás helyzetéről.

Bányászok, ha járnak...
A bányászok...
A bányászok...
A bányászok...

öröklődött, már nagyapám is evés közben böngészte át a napi sajtót. Mások a munkahelyükön olvasták ki egy szuszra a napilapot. Esetleg azt, amibe az uzsonna volt csomagolva. Az olvasási szokások eltérőek lehettek, de az újság nélkülözhetetlenné vált. A nagymamák először a halálórási rovatot olvasták el, a meglett emberek a sportrovat mellett a politikai hírekbe is bele-néztek, de még a gyerekek is találtak maguknak való érdekes írásokat.

Korosztályom számára a (lap)olvasás családi hagyománynak számított, a gyerekek úgy nőttek fel, hogy valamelyik asztalon, széken, polcon mindig kallódott legalább egy újság. Akkoriban

még az emberekre mondták, hogy intelligensek, nem a gépekre. Az olvasó nem azt olvasta (millió nem kért reklámtól beszennyezve), amit egy előre-ugró ablak mutatott neki, hanem amit választott az újságosstandok színes palettájáról.

A sokszínű nyomtatott sajtókiadványok szerkesztősejének bája éppen abban rejlett, hogy mindegyikük igyekezett egy problémát más-más megközelítésből tálalni, magyarázni. Ma az uniformizált pár soros hírvilágban élünk, amely ritkán kínál háttér-információt, nem jár utána a dolgoknak, ilyesmire már nincs idő, hisz lemaradunk a következő hírről. Így lesz a tájékoztatás és a tájékozódás felszínes, mélység nélküli. Nincs beszélgetés, közös gondolkodás, agytréning – és ez nagyon meglátszik a cikkek minőségén. Az újságírás átalakult, az olvasási szokások úgyszintén.

Az olvasási szokások gyökeres megváltozásával, a közösségi média és a megannyi internetes portál megjelenésével világossá vált, hogy a nyomtatott sajtót lehetetlen fenntartani. Lassan kihalt az a generáció, amelyik még igényt tartott a média eme formájára.

A klasszikus újságírás végnapjait éljük. A nyomtatott sajtó megszűnése egyben egy életforma végét is jelenti. Azt, amikor kimentünk a postaládáig, elszaladtunk az újságárusig. Tudtuk, mikor érkezik a friss lap, és dühösek voltunk, ha a postás késétt.

Közel harmincéves újságírói pályám végére valószínűleg most kikerül a pont. Mindazonáltal hálás vagyok a sorsnak, hogy egy olyan közösség tagja lehettem, melynek osztottam erkölcsi nézeteit, hagyományokat felkaroltam értékeit, a nemzeti iránti elkötelezettségét, ahol soha a kollégák között nem hangzott el egy hangos szó, és senki sem akarta a másikkra erőszakolni véleményét. Több millió leütés, sok ezer cikk, több száz lapszám, boldog idők és nehéz napok után nyugodt lélekkel elmondhatjuk: igazi férfimunka volt!